

Q&A – PBL Analyse en Quickscan concept-RES

Waarom worden er Regionale Energiestrategieën opgesteld?

In het Klimaatakkoord hebben bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden aan vijf sectortafels maatregelen afgesproken om het doel van 49% minder CO₂-uitstoot te halen. De vijf sectortafels zijn Elektriciteit, Gebouwde Omgeving, Industrie, Landbouw & Landgebruik en Mobiliteit. Ook staat in het Klimaatakkoord wie de benodigde acties uitvoeren.

Zo is afgesproken dat er Regionale Energiestrategieën (RES'en) opgesteld worden door dertig energieregio's in Nederland. De RES'en geven invulling aan afspraken van de sectortafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving. Voor Elektriciteit beschrijven de RES'en hoe de regio's in 2030 samen 35 terawattuur (TWh) aan groene elektriciteit op land gaan opwekken. In de regio's nemen gemeenten, waterschappen en provincies het initiatief om samen met bedrijfsleven, inwoners en maatschappelijke actoren te bepalen waar in hun gebied de hernieuwbare energie opgewekt gaat worden en met welke vormen dat gebeurt (wind en zon). Voor de Gebouwde Omgeving brengen de RES'en de warmtebronnen (fabrieken, geothermie, etc.) en de warmtevraag en -aanbod in beeld voor het duurzaam verwarmen van woningen, utiliteitsgebouwen en bedrijfspanden.

Wat is de aanleiding voor de Monitor concept-RES van PBL?

Op dit moment zijn de dertig RES-regio's hard aan het werk om vóór 1 juni een concept Regionale Energie Strategie in te dienen. Na die datum is het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) aan zet.

Het ministerie van EZK heeft namens EZK, BZK, VNG, IPO en Unie van Waterschappen in februari 2019 aan PBL als onafhankelijke partij gevraagd om de RES'en te evalueren. Hiervoor ontwikkelt PBL een Monitor voor de concept-RES. Het doel van de Monitor is om adviezen en oplossingsrichtingen mee te geven aan de regio's voor de volgende stap: het maken van de RES 1.0. Daarvoor signaleert de Monitor op geaggregeerd niveau voor verschillende thema's en schaalniveaus de belangrijkste knelpunten die het bereiken van het doel van de RES'en kunnen belemmeren.

Welke informatiebronnen gebruikt de Monitor concept-RES?

De informatiebronnen voor de Monitor concept-RES zijn:

- 1) De concept-RES'en die de dertig regio's uiterlijk 1 juni 2020 leveren.
- 2) De *NP RES invulformulieren* voor het bepalen van de netimpact. Hierin staan de kwantitatieve gegevens voor onder andere hernieuwbare elektriciteitsproductie per regio. Daarmee onderzoekt Netbeheer Nederland (NBNL) de impact op het lokale netwerk.
- 3) De *NBNL netwerkimpact analyses* met één of meer scenario's zoals die met de regio's zijn afgestemd, voorafgaand aan de levering van de concept-RES.
- 4) Openbare informatiebronnen (bijv. CBS-statistieken) met ruimtelijk gedifferentieerde gegevens over wind, zon, warmtevraag en -aanbod en infrastructuur.

Daarnaast wordt met behulp van deze bronnen een Quickscan van de concept-RES'en gemaakt. De Quickscan geeft een samenvatting van iedere concept-RES.

Wat komt er in de Monitor concept-RES te staan?

PBL analyseert kwantiteit en kwaliteit van de concept-RES. PBL focust zijn analyse op de bovenregionale en nationale aspecten, dus niet afzonderlijk per regio. Vraagstukken als brongebruik en de daarvoor benodigde energie-infrastructuur kunnen tenslotte regiogrenzen overstijgen.

Kwantiteit

In de vorm van een bandbreedte wordt in de Monitor concept-RES aangegeven wat regio's kunnen opwekken in TWh. Zo wordt gekeken of het doel van 35 TWh binnen bereik ligt. De regio's en ook PBL geven hierbij aan welke belemmeringen er zijn, waardoor ambities mogelijk niet gehaald kunnen worden. Ook wordt gekeken naar de vraag: hoe verhouden de huidige en verwachte warmtevraag en- aanbod zich tot elkaar, is de benodigde infrastructuur aanwezig en hoe komen gemeenten binnen een regio en mogelijk over regiogrenzen heen tot een gedragen en efficiënte aanpak?

Kwaliteit

Denk hierbij aan bestuurlijk draagvlak: in hoeverre zijn democratisch gekozen besturen geïnformeerd? En maatschappelijke betrokkenheid: in hoeverre hebben of krijgen burgers en bedrijven een stem in het opstellen en later ook het uitvoeren van de RES?

Met de analyse ontstaat een totaalbeeld van de ruimtelijke inpassing, impact voor het netwerk en het maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak in deze fase van de RES. PBL zal ook oplossingsrichtingen schetsen voor de belangrijkste knelpunten die het bereiken van het doel kunnen belemmeren. Inzichten over verschillen tussen regio's zullen in dat kader worden meegenomen.

Waarom is er naast de concept-RES, ook een Quickscan voor de concept-RES?

Dat heeft twee redenen:

- Het tijdspad van concept-RES (1 juni 2020) naar RES 1.0 (1 maart 2021) is kort. Met de Quickscan kan PBL de concept-RES'en sneller analyseren: de analyse komt nu 1 augustus 2020 beschikbaar voor regio's via NP RES. Zo houden regio's zoveel mogelijk tijd over om adviezen op basis van de Monitor concept-RES te kunnen verwerken in de RES 1.0.
- De concept-RES is een vormvrij document. Met de dertig ingevulde Quickscans kan PBL relevante, gelijkvormige en onderling vergelijkbare informatie uit de concept-RES'en analyseren. Dat maakt het makkelijker om alle dertig concept-RES'en in een nationaal perspectief te plaatsen.

De Quickscan is in feite een samenvatting van de iedere concept-RES. De concept-RES is en blijft het brondocument voor het PBL.

Wie vult wanneer de Quickscan in?

De Quickscan komt vanaf april 2020 online. Vanaf dat moment kan de informatie uit de concept-RES in een afgeschermd omgeving worden ingevuld. De Quickscan kan stapsgewijs gevuld worden met wat al bekend is in de periode tussen 1 april en 1 juni 2020. De regio levert de Quickscan, net als de concept-RES, uiterlijk 1 juni in bij het Nationaal Programma RES.

NP RES ondersteunt bij het invullen van de Quickscan. Er zijn drie opties bij het invullen:

1. NP RES vult de Quickscan voor de regio's in en vraagt de regio verificatie en akkoord van de Quickscan;(aanleveren concept RES voor 4 mei)
2. NP RES en regio's vullen samen de Quickscan in (ondersteuning op locatie); (aanleveren concept RES voor 18 mei)
3. Regio's vullen zelf de Quickscan in op basis van hun concept-RES.(tot 1 juni)

Hoe ziet de Quickscan eruit?

De Quickscan bevat vragen (indicatoren) over de vier afwegingskaders zoals beschreven in de Handreiking 1.1: Kwantiteit, Systeemefficiëntie, Maatschappelijk & Bestuurlijk Draagvlak en

Ruimtegebruik. Vragen in de Quicksan gaan in op de toepassing van de vier afwegingskaders. De Quicksan vraagt geen informatie over onderwerpen die niet in de Handreiking 1.1 staan.

Hoe wordt de Quicksan momenteel ontwikkeld?

PBL is eigenaar van de inhoud van de Quicksan. Dit om de onafhankelijke en onpartijdige expertrol van PBL te borgen. De vragen voor de Quicksan zijn opgesteld door PBL. Het NP RES kijkt mee of de opgevraagde informatie in lijn ligt met de Handreiking 1.1. PBL en NP RES testen de Quicksan samen met een aantal regio's in klankbordsessies.

NP RES informeert ook de opdrachtgevers en maatschappelijke partijen over de Quicksan en de manier waarop deze tot stand komt, om de verwachtingen goed af te stemmen.

Tijdslijn Ontwikkeling Quicksan

22 januari tot 10 februari	Afstemmen Quicksan met betrokken partijen
23 en 28 januari	Klankbordsessies met regio's
10 februari tot 22 februari	Verwerken reacties
22 februari tot 28 februari	Eindredactie
28 februari	Quicksan gereed
28 februari tot 1 april	Quicksan omzetten naar digitale omgeving (online versie)

Wat is de rol van PBL ten opzichte van NP RES?

PBL heeft als evaluator een onafhankelijke en onpartijdige expertrol. PBL maakt een onafhankelijke analyse (Monitor concept-RES) van de dertig RES'en.

NP RES staat klaar om de regio's met raad en daad te ondersteunen bij het opstellen van hun RES, licht de kaders inhoudelijk toe zoals opgenomen in het afwegingskader en Handreiking 1.1 en zorgt voor communicatie over het proces van de analyse in het netwerk RES.

Hoe worden de uitkomsten van de Monitor concept-RES ingezet?

De Monitor concept-RES vormt een belangrijke basis voor NP RES om de individuele regio's advies mee te geven voor hun RES. 1.0. Ook is het een belangrijke bron van informatie voor de departementen, koepels en partijen aan de uitvoeringstafels van het Klimaatakkoord om de voortgang van het Klimaatakkoord te beoordelen.

Hoe ziet de tijdslijn van de PBL Monitor en het advies van NP RES er uit?

1 juni 2020	Regio's leveren concept-RES in bij NP RES.
Juni/juli 2020	PBL analyseert en gaat mogelijk met regio's in gesprek om bepaalde onderdelen te verhelderen.
1 augustus 2020	PBL rapporteert aan NP RES via een definitief concept van de Monitor concept-RES.
Augustus/ september 2020	NP RES heeft individuele adviesgesprekken met de regio's over de uitkomsten van het definitief concept van de Monitor concept-RES. Ook is er intervisie tussen de regio's onderling. Daarnaast heeft NP RES gesprekken

	met de programmaraad, uitvoeringstafels, koepels en departementen over het definitief concept van de Monitor concept-RES. Op basis van de Monitor concept-RES, reflecties van de regio's en de opdrachtgevers van NP RES, stelt NP RES een advies op. Het definitief concept van de Monitor concept-RES en het advies van NP RES gaan naar het Opdrachtgevend Beraad van NP RES.
1 oktober 2020	PBL publiceert de definitieve Monitor concept-RES. NP RES publiceert het advies Monitor concept-RES.